

Postbus 80015, 3508 TA Utrecht

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Directie Transitie Diepe Ondergrond
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onderwerp TNO reactie SodM reflectie Ternaard

Geachte [REDACTED]

TNO heeft kennis genomen van de reflectie¹ van SodM aangaande de adviezen van TNO en de Mijnraad over het Ternaard winningsplan. Zoals besproken tijdens het overleg met de minister op 5 oktober geven we een korte reactie ten aanzien van enkele punten in deze SodM reflectie.

Kern TNO-AGE advies Ternaard

De adviezen van TNO-AGE beoordelen alleen de geprognostiseerde bodemdaling in relatie tot de beschikbare en beleidsmatig vastgestelde gebruiksruimte voor gaswinning op basis van de Ternaard productiescenario's in het NAM winningsplan. TNO-AGE geeft in haar adviezen^{2,3} aan, zoals ook toegelicht tijdens het gesprek, dat bodemdaling als gevolg van het door de NAM voorgelegde winningsplan, gegeven de gestelde richtlijnen en beleidskaders (waaronder het zgn. Hand-aan-de-Kraan beleid), geen gegrond argument is om niet met het winningsplan in te stemmen.

Reflectie SodM

Overschrijding van het meegroeivermogen

“SodM constateert dat in alle productiescenario's, inclusief die met hydrostatische drukbeperkingen, het meegroeivermogen wordt overschreden.” (p.1)

Conform het Hand-aan-de-Kraan beleid (volgens de Passende Beoordeling uit 2006) moet aannemelijk worden gemaakt dat de gasproductie niet leidt tot een overschrijding van de gebruiksruimte. Daarbij wordt uitgegaan van de vastgestelde richtlijnen:

- › het op 24 april jl. vastgestelde zeespiegelscenario (cf. expertgroep-aanbeveling);
- › de vastgestelde norm voor meegroeivermogen van 6 mm/jaar;

¹ SodM, Reflectie SodM op adviezen TNO en Mijnraad, 16 augustus 2024 (68279252 / ADV-8672)

² AGE 24-10.056, Aanvullende gegevens NAM inzake Ternaard, 29 maart 2024

³ AGE 24-10.079, Aanvullend advies na-ijling inzake Ternaard, 03 juli 2024

-) de vastgestelde periode tussen 2024 – 2029 voor beoordelen van mogelijke overschrijding van de gebruiksruimte;

Omdat de productiviteit van het Ternaard veld nog onzeker is, is door de NAM een aantal productiescenario's doorgerekend. In het getoonde lage productiescenario is er geen sprake van overschrijding. Het huidige beleid biedt ruimte voor een productie ergens tussen het lage en midden scenario. In het geval dat de productie beter is dan verwacht kan dit door technische ingrepen beperkt worden om zo binnen de gebruiksruimte te blijven.

Als, in afwijking van het vigerende beleid, een langere termijn (tot 2050) wordt aangehouden, dan is er in alle gevallen sprake van een overschrijding van de gebruiksruimte, ook zonder gaswinning.

Beleidswijziging

In de reflectie van SodM wordt meerdere malen gesuggereerd, dat het advies van TNO-AGE (en de Mijnraad) aanstuurt op een wijziging van het huidige beleid.

Zoals hierboven beschreven, beschouwt het eindadvies van TNO-AGE alle aspecten exact conform de gestelde richtlijnen van het vigerende Hand-aan-de-Kraan beleid. Op basis van deze uitgangspunten heeft TNO-AGE vastgesteld, dat (doelmatige) gaswinning mogelijk is zonder overschrijding van het meegroeivermogen binnen de vastgestelde periode tussen 2024 – 2029.

Los van het bovenstaande eindadvies, stelt TNO-AGE vast dat rond het dossier 'delfstoffenwinning onder de Waddenzee' er sprake is van voortschrijdend inzicht⁴ ten aanzien van het zeespiegelspiegelscenario en het meegroeivermogen binnen het kombergingsgebied Pinkegat. Als onafhankelijk adviseur zien we het als onze taak om dergelijke voortschrijdende inzichten kenbaar te maken. We bevelen daarom aan om toepassing van deze inzichten te overwegen bij beoordeling van winningsplannen. Waar een actualisatie⁵ van het meegroeivermogen concreet een (minimale) beleidswijziging zou betekenen, doet deze terdege recht aan behoud/expliciteren van het voorzorgsniveau, waarop het vigerende Hand-aan-de-Kraan beleid is gebaseerd.

Bovenstaande aanbeveling wordt in het advies onderbouwd door het effect van het voortschrijdende inzicht te toetsen op de casus Ternaard. Hieruit blijkt dat de toepassing van deze voortschrijdende inzichten niet leidt tot een ander advies t.a.v. de winningsplanaanvraag Ternaard. Wel verandert door een dergelijke aanpassing de hoeveelheid gas die, met het oog op bodemdaling, binnen een bepaalde tijdsperiode mag worden gewonnen. Dit zou in dit geval leiden tot de mogelijkheid voor de exploitant om meer gas te winnen.

Het besluit tot hanteren van deze nieuwe inzichten (en daarmee aanpassing van de richtlijnen van het Hand-aan-de-Kraan beleid) ligt bij de Minister. TNO-AGE zal voor haar adviezen de vigerende en vastgestelde richtlijnen blijven volgen totdat er een formeel besluit is genomen om deze aan te passen.

Onderbouwing zeespiegelscenario

“TNO verklaart niet haar voorkeur voor dit afwijkende scenario ten opzichte van het scenario van de breed samengestelde expertgroep, waarin naast TNO ook wetenschappers van KNMI, Deltares, TU Delft en Universiteit Utrecht zitting hadden.” (p.2)

De argumentatie voor en onderbouwing van een alternatief scenario is uitgebreid beschreven op pagina 6-8 van het advies (paragraaf C).

⁴ Dit is in lijn met de aanbevelingen van het Adviescollege HadK (2021) in opdracht van het ministerie EZK en van de UNESCO World Heritage Centre (2023) Wadden Sea (Denmark, Germany, Netherlands (Kingdom of the)).

⁵ Ter illustratie: in 2015 is het meegroeivermogen van de kombergingen Vlie en Marsdiep geactualiseerd door middel van het instemmingsbesluit winningsplan Havenmond.

Beperkte informatie over veld eigenschappen

“De kans dat in 2029 wordt ingegrepen is zeer klein. In elk geval is dan nog maar in zeer beperkte mate informatie beschikbaar die inzicht geeft in de eigenschappen van het veld en de gesteenteparameters. Dat zou moeten gebeuren op basis van metingen in 2028 en een zeer snel en doortastend besluitvormingsproces in 2029: het NAM rapport komt dan in mei 2028, en dat van de Auditcommissie in november/december 2028. SodM vindt het moeilijk voorstelbaar dat metingen in 2028 al zo overtuigend zijn dat op basis hiervan besluitvormend ingrijpen in 2029 mogelijk is.” (p.6)

TNO-AGE beaamt, dat het verminderen van de onzekerheden over het (lokale) gedrag van ondergrond door het beschikbaar komen van metingen gedurende eventuele gaswinning geleidelijk gaat. In het vigerende Hand-aan-de-Kraan beleid is hierin voorzien bij door (1) het gebruik van verwachtingswaarden bij het vaststellen van een eventuele overschrijding van het meegroeivermogen in de komende 5 jaar en (2) het toetsen van de effectiviteit van ‘het in een vrij laat stadium dichtdraaien van de gaskraan’ als mitigatiemaatregel middels een worst case op lange termijn (PB, 2006).

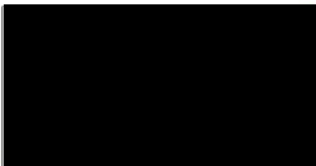
Benutten volledige gebruiksruijnte

“de NAM wil sturen op het meegroeivermogen en de volledige gebruiksruijnte benutten, en voorziet een productie tussen het laag en midden scenario. De wendbaarheid en detecteerbaarheid binnen het systeem zijn nooit gericht geweest op het volledig benutten van de gebruiksruijnte. Zowel meten als sturen zijn daarvoor te grof” (p.6)

Vanwege de (wettelijke) eis van doelmatige winning wordt van een exploitant verwacht dat deze de gaswinning probeert te optimaliseren binnen de vastgestelde gebruiksruijnte. Daarom is toepassing van het voorzorgsprincipe bij het (eenmalig) vaststellen van het meegroeivermogen (en afgeleid daarvan de gebruiksruijnte) essentieel voor een goede werking van het Hand-aan-de-Kraan beleid. Bij een correct verlopen vaststellingsprocedure laat de vastgestelde waarde voldoende ruimte voor ‘grof’ meten en sturen.

We gaan er vanuit dat deze toelichting nadere verduidelijking geeft ten aanzien van de opmerkingen van SodM op het advies van TNO-AGE.

Met vriendelijke groet,

Hoofd Adviseur